

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"ש 62263-10-17 ל. נ' ק.
עמ"ש 2314-11-17 ק. נ' ל.

בפני כבוד השופט צ. ויצמן, אב"ד

כבוד השופטת ש. גלר

כבוד השופט א. גורמן

1

2

בעניין הקטינים א. ור.

3

המערערת בעמ"ש 62263-10-17 ע. ל.

4

(המשיבה בעמ"ש 2314-11-17)

5

נגד

6

7

המשיב בעמ"ש 62263-10-17 ס. ק.

8

(המערער בעמ"ש 2314-11-17)

9

10

פסק דין

11

פתח דבר

12

ערעורים הדדיים על פסק דינו של בית משפט לענייני משפחה בראשון לציון (כב' הש'

13

ד"ר ורדה בן שחר), מיום 15.6.17, במסגרתו נדחתה תביעת אב להפחתת חיובו במזונות

14

ילדיו הקטינים אשר נקבעו בהסכם הגירושין, ובצד זה נקבע כי כספי קצבת המל"ל

15

המשולמת עבור אחד הקטינים ומועברת לידי האם תקוזז מתוך ההוצאות החריגות

16

של הקטין, זאת למרות שהוסכם על הצדדים בהסכם הגירושין כי הקצבה לא תשמש

17

כחלק מהמזונות.

18

כל אחד מהצדדים מצא לערער על חלק מקביעות בית המשפט בפסק דינו כפי שיפורט

19

להלן. האם, אשר תכונה להלן לצרכי נוחות - המערערת, הגישה ערעורה ביום

20

31.10.17 (עמ"ש 62263-10-17), ואילו האב אשר הגיש ערעורו ביום 1.11.17 יכונה להלן

21

- המשיב (עמ"ש 2314-11-17).

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"ש 62263-10-17 ל. נ' ק.
עמ"ש 2314-11-17 ל. נ' ל.

הנדרש לנדון

- 1
- 2 1. הצדדים נישאו זל"ז כדמו"י מיום 14.8.2006 ואולם בשל קרע שנגלע ביניהם
3 חתמו על הסכם גירושין ביום 20.1.15 שאושר ע"י בית משפט לענייני משפחה
4 ראשל"צ וקיבל תוקף של פסק דין ביום 26.1.15 (להלן- הסכם הגירושין).
- 5 2. כיוון שלצדדים שני ילדים קטינים: ר., יליד 2010, וא., אשר אובחן על רצף
6 האוטיסטי, יליד 2007, כלל הסכם הגירושין אף התייחסות לענייני מזונותיהם,
7 משמורתם והסדרי השהייה עמם.
- 8 כך נקבע בסע' 5 להסכם הגירושין כי המשיב יישא במזונות הקטינים בשיעור של
9 1,500 ₪ עבור כל קטין וזאת כל עוד מתגוררת המערערת בדירת המגורים של
10 הצדדים, ואולם החל מיום עזיבתה את דירת המגורים ועד הגיעו של הקטין א. לגיל
11 13, יישא המשיב במזונות בשיעור של 3,750 ₪ עבור כל אחד מהקטינים, וממועד זה
12 ועד הגיעו של הבן ר. לגיל 12 יישא המשיב בסך של 3,575 ₪ עבור כל אחד
13 מהקטינים, לאחרי כן, מעת הגיעו של ר. לגיל 12 ועד הגיעו של כל אחד מהילדים לגיל
14 18 יישא המשיב בסך של 3,400 ₪ עבור כל אחד מהקטינים, ומהגיעו של כל קטין לגיל
15 18 או סיום ביה"ס תיכון לפי המאוחר, ועד הגיעו לגיל 21 או שחרור מהשירות הצבאי
16 ע"פ המאוחר, יישא המערער בשליש מדמי המזונות.
- 17 עוד הוסכם בין הצדדים כי סכום המזונות כולל את כלל הוצאות הילדים ובכלל זה
18 הוצאות חינוך, בריאות, מדור ודמי החזקתם, זאת למעט הוצאות חריגות אשר פורטו
19 בסע' 5.6 להסכם הגירושין, בהן ישתתפו הצדדים בחלקים שווים.
- 20 זאת ועוד - בסעיף 5.9 להסכם הגירושין, הוסיפו הצדדים והסכימו כי קצבת המל"ל
21 המשולמת עבור הבן א. כמו גם מענק הלימודים או כל קצבה אחרת המשולמת ע"י
22 המל"ל, לא תיחשב כמזונות והיא תשולם לידי המערערת בנוסף לסכום המזונות.
- 23
- 24 3. ביום 7.2.17 הגיש המשיב תביעה להפחתת מזונות בה עתר להורות על ביטול
25 חיובו במזונות או, לחלופין, להורות על הפחתת דמי המזונות והמדור ב- 50% וזאת
26 בשל שינוי נסיבות שחל מאז שנחתם הסכם הגירושין הן בהכנסות הצדדים, הן
27 בחלוקת האחריות ההורית והן בהוצאות הנדרשות לקטינים. עוד הוסיף ועתר לכך

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"ש 17-10-62263 ל. נ' ק.

עמ"ש 17-11-2314 ק. נ' ל.

- 1 שקצבת הנכות המשולמת ע"י המל"ל עבור הבן א. תקוזז מדמי המזונות המשולמים
2 עבורו.
- 3 4. כאמור, בבסיס טענתו של המשיב להפחתת חיוב המזונות עליו הסכימו
4 הצדדים בהסכם הגירושין עמדה טענה של שינוי נסיבות מהותי. לטענתו, חלה הרעה
5 ממשית במצבו הכלכלי מאז חתימתו של הסכם הגירושין, כך בעת שנחתם ההסכם
6 הוא עבד במשרה חלקית בחנות לממכר בשר שהייתה בבעלות הוריו ושכרו עמד על
7 סך של 5,500 ₪. אולם, כחודשיים לאחר חתימת ההסכם הוא רכש את עסק הבשר של
8 הוריו בכפר שמריהו עקב רצונם לצאת לפנסיה, ושילם תמורתו סך של 300,000 ₪ ב-
9 40 תשלומים כ"א ע"ס 8,333 ₪. המשיב תלה תקוות רבות בעסק זה ומתוך שכך
10 ניאות לשלם את הסכומים הנזכרים בהסכם הגירושין למזונות ילדיו ואולם בסופו של
11 יום, כך לטענת המשיב, נכזבה תקוותו, העסק לא צלח ולא הפיק את הרווחים
12 המצופים והוא נמצא בהפסד. בשל כך נטלו המשיב ושותפיו הלוואות כספיות בסך של
13 כ- 580,000 ₪ ואולם על אף שכך העסק לא צלח וחובותיו עומדים על כ- 1.4 מיליון
14 ₪.
- 15 5. עוד טען המשיב כי בשל התדרדרות מצבו הכלכלי הוא הפסיק לשלם להוריו
16 את התשלומים הנדרשים לרכישת העסק, ואף מכר את חלקו (5%) בחברה השייכת
17 לאחיו תמורת סך של \$24,000 על מנת שיוכל לעמוד בתשלום דמי המזונות ועל מנת
18 שיוכל להפקיד כספים לטובת העסק שבבעלותו. לדבריו משכורתו מהעסק עומדת על
19 סך 12,000 ₪ אולם החל מחודש 11/16 הוא לא משך כלל משכורת מהעסק על מנת
20 שהעסק לא יהיה מוגבל בהתנהלות היומיומית שלו.
- 21 לטענת המשיב נוכח השינוי המשמעותי במצבו הכלכלי הוא אינו יכול לשלם את דמי
22 המזונות כהתחייבותו ע"פ הסכם הגירושין ונאלץ להיעזר בהוריו לצורך כך.
- 23 6. לטענת המשיב שינוי הנסיבות מתבטא אף בהפחתת ההוצאות בכל הקשור
24 לצרכי הקטינים ממועד חתימת ההסכם ועד היום, כך הופסקה כמעט כליל הדרכה של
25 מנתחת התנהגות לקטין א., הופסקה שהות אחד הקטינים בצהרון, בוטל אחד החוגים,
26 שכרה של הסייעת פחת מסך של 3,100 ₪ לכמחצית מסך זה וכיוצ"ב.
- 27
- 28 7. בכל הקשור לקצבת המל"ל החודשית העומדת על כ- 2,500 ₪ והמשולמת
29 עבור הקטין א., טען המשיב כי על אף שהמערערת מקבלת את הקצבה נוסף לסך

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"ש 62263-10-17 ל. נ' ק.

עמ"ש 2314-11-17 ל. נ' ל.

1 המזונות הגבוה אותו הוא נדרש לשלם לה, היא מסרבת לקזז מסכום הקצבה את
2 סכום ההוצאות החריגות והאחרות אשר הוא נדרש לשאת במחציתן.
3 8. המשיב הוסיף וטען כי אף בכל הקשור להסדרי המשמורת חל שינוי ביחס
4 למצב שהיה קיים עובר לחתימה על ההסכם. לדבריו הוא הגיש תביעה למשמורת
5 משותפת ובנסיבות אלו יש מקום להפחתה ניכרת בסך המזונות עליו הוסכם בהסכם
6 הגירושין.
7
8 9. לטענת המשיב הותרת חיובי המזונות כמפורט בהסכם הגירושין על כנם
9 תגרום לו ולקטינים עוול של ממש נוכח הפערים הכלכליים בינו לבין המערערת, בה
10 בשעה שהמערערת, עו"ד בעיסוקה, משתכרת סך של כ- 12,000 ₪ וכן עוברים לידיה
11 תשלומי קצבת הילדים, הקצבה לבן א. ותשלומי המזונות כך שבסופו של יום נמצא
12 בידיה סך חודשי העולה על 22,000 ₪, ואילו הוא, מאידך, בשל מצב העסק אינו
13 משתכר כלל ועיקר. לטענת המשיב, פער שכזה מהווה כשלעצמו הצדקה לשינוי החיוב
14 בסכום המזונות שכן מדובר בפער אותו לא שיערו הצדדים בעת חתימתם על הסכם
15 הגירושין.
16
17 10. המערערת טענה מנגד כי לא חל כל שינוי נסיבות המצדיק הפחתת מזונות -
18 נהפוך הוא, מצבו של המשיב רק הוטב מאז הגירושין והיה מקום בנסיבות אלו להגיש
19 תביעה להעלאת סך המזונות החודשי.
20 לטענת המערערת התביעה היא קנטרנית מאחר וגם בעת כריתת ההסכם המשיב לא
21 עבד כלל, ולמעשה הסתיר ממנה את המהלך העסקי שתכנן - העברת עסק הבשר
22 המשפחתי היוקרתי, הכולל מעדניה ידועה ובעלת שם בכפר שמריהו, לידיו. הסכם
23 הגירושין נחתם, אפוא, במצב בו משכורתו של המשיב על פי הצהרתו שלו הייתה
24 זעומה וזאת בשל יכולות כלכליות אחרות שהיו בידיו לרבות בעלות בעסקים שונים
25 שאת פרטיהם הסתיר, לפיכך אין לקבל את נתוני ההשתכרות הנטענים ע"י המשיב,
26 אשר אינם משקפים כלל וכלל את מצבו ויכולתו הכלכלית, בין השאר בהתייחס לכך
27 שהינו צעיר, בריא ובעל תואר במנהל עסקים. עוד טענה המערערת כי לא חלו כל
28 שינויים מהותיים בהסדרי השהות והמשמורת כך שאף עניין זה אין בו להצדיק את
29 שינוי חיוב המזונות.
30

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"ש 17-10-62263 ל. נ' ק.

עמ"ש 17-11-2314 ק. נ' ל.

פסק הדין של בית משפט קמא

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29

11. נקדים ונציין כי פסק דינו של בית משפט קמא ניתן קודם שניתנה הלכת בע"מ 919/15 ביום 19.7.17 ואשר שינתה באופן מהותי את אופן חיוב מזונות הקטינים של בני זוג יהודיים. לעניין זה תהא משמעות באשר להתייחסות לפסק דינו של בית משפט קמא כפי שיובהר בהמשך הדברים.

מכל מקום, בית המשפט סבר כי לא הוכח ע"י המשיב שינוי נסיבות מהותי המצדיק את שינוי סכומי המזונות עליהם הסכימו הצדדים בהסכם הגירושין. בית המשפט הבהיר כי כאשר מדובר בפסק דין שניתן בעקבות הסכמת הצדדים בהסכם גירושין כולל, הנחת המוצא היא שמדובר בחוזה שבמסגרתו משקללים הצדדים ומאזנים את כלל הרכיבים שקשורים בהפסקת קשר הנישואין, לפיכך בית המשפט ישקול בזהירות רבה תביעה המכוונת לשינוי רכיב אחד מבין כלל רכיבי הסכם הגירושין, ומשכך, אך ורק במקרים חריגים בהם שוכנע בית המשפט מעבר לכל ספק כי התקיים שינוי מהותי בנסיבות יטה להתערב בסך המזונות המוסכם.

12. בית משפט קמא קבע כי לא הוכח כל שינוי משמעותי בהשתכרות מי מהצדדים וכי המסמך הבודד אותו הגיש המשיב לצורך הוכחת מצבו של העסק אין בו כדי ללמד על הנטען ע"י המשיב, שכן עסקינן במסמך בודד כאשר מצוין על גביו - "**** (=שם העסק)- לא מבוקר/לא מסוקר שנת 2016 מקוצר". בית המשפט קבע כי המשיב לא צירף את כל המסמכים הנדרשים על מנת שניתן יהיה לעמוד בצורה מדויקת על הכנסותיו, כשם שלא הביא ראיות המלמדות על הכנסות שותפיו האחרים לעסק, כך הסתיר שהיו ברשותו אופציות של חברת ג. אותן מכר על מנת לממן את רכישת העסק.

בית משפט קמא הוסיף ועמד על כך, כי בהסכם הגירושין הצדדים הותירו, כל אחד בידי האחר, את כל זכויותיו, נכסיו והוצאותיו דבר המלמד כי אפשר שבקביעת סכום המזונות שוקלל גם ויתורה של המערערת על נכסי המשיב. בית משפט קמא, הגיע למסקנה כי הכנסת המשיב לא פחתה, כטענתו, אלא אף עלתה ביחס להכנסתו בעת

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"ש 62263-10-17 ל. נ' ק.

עמ"ש 2314-11-17 ק. נ' ל.

1 חתימת הסכם הגירושין, וכי ציפיותיו כי הכנסות העסק יהיו אף גבוהות יותר אין בהן
2 להוות הצדקה להפחתת המזונות.

3
4 מתוך שכך באה מסקנת בית המשפט, כאמור, כי המשיב לא עמד בנטל המוטל עליו
5 להוכיח שינוי נסיבות מהותי המצדיק שינוי סך המזונות אשר הוסכם על הצדדים,
6 מה גם שדמי המזונות בהסכם הם וסבירים ומדורגים ונעשו בהתאם להכנסות ויכולות
7 הצדדים. בית המשפט הבהיר, אפוא, כי הוא דוחה את תביעת המשיב ואף חייבו
8 בהוצאות משפט בסך של 5,000 ₪.

9
10 והנה על אף קביעותיו הנזכרות לא סיים בכך בית המשפט את פסק דינו והוסיף וקבע
11 כי על אף העדר שינוי נסיבות מוכח, הרי שככל שנותר כסף מהקצבה של הקטין אשר
12 אינו מממן את עלות הסייעת, החוג של הקטין וכל טיפול או אבחון הדרוש לקטין
13 בשל היותו מאובחן כאוטיסט, שומה על המערערת להשתמש באותו חלק שנותר
14 מהקצבה לצורך ההוצאות החריגות הנוספות, בטרם תפנה למשיב לדרוש ממנו
15 להשתתף במחצית ההוצאות החריגות שפורטו בהסכם.

16
17 כאמור, על פסק דינו של בית משפט קמא, הגיש כל אחד מהצדדים ערעור מטעמו.
18 וזה עיקר הנטען בערעורי הצדדים -

19
20 ערעורה של המערערת (עמ"ש 62263-10-17)

21
22 13. שגה בית המשפט בכך שעל אף שקבע באופן ברור כי לא הוכח שינוי נסיבות
23 מהותי המצדיק התערבות בסך המזונות שהוסכם על הצדדים ודחה את תביעת
24 המשיב, מצא להתערב בהסכמה של הצדדים לפיה קצבת המל"ל לא תהווה חלק
25 ממזונות הקטינים ותועבר לידי המערערת ללא כל קשר לצרכי הקטינים. בהתערבותו
26 זו פגע בית המשפט בחופש החוזים וההתקשרות ואף התעלם ממהותו של הסכם
27 גירושין, אשר ככזה כולל ומאגד בתוכו איזונים הנוגעים לנושאים שונים רכושיים
28 ואחרים, ולא ניתן לבודד הסכמה אחת מתוך כלל ההסכמות ולשנות דווקא אותה.
29

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"ש 17-10-62263 ל. נ' ק.

עמ"ש 17-11-2314 ק. נ' ל.

14. תביעתו של המשיב נגעה להפחתת מזונות בשל שינוי נסיבות בלבד, לו סבר המשיב כי יש טעמים חוזיים ואחרים המצדיקים שינוי הסכמות בהסכם הגירושין, היה עליו להגיש תביעה אחרת לביטול או שינוי ההסכמים מחמת טענות חוזיות אלו ואולם לא בכך עוסקת התביעה דנן שעניינה, כאמור, אך ורק בטענה לשינוי נסיבות מהותי.

15. המשיב טען מנגד כי אין להיתפס ל"טעות סופר" בפסק דינו של בית משפט קמא, ואין לראות את פסק הדין כדוחה דחייה מלאה את התביעה אלא אך ורק כדוחה את עיקר טענות המשיב ומנגד מקבל טענותיו באופן חלקי ובאופן שיש לקזז מתוך הקצבה המשולמת עבור הקטין את ההוצאות לשמן נועדה אותה קצבה ובכלל זה הוצאותיו החריגות של הקטין. זאת ועוד, יש להתייחס לכל פרק המזונות בהסכם הגירושין כחטיבה אחת, כאשר הקצבה הנזכרת בסע 5.9 באותו פרק מהווה חלק בלתי נפרד מהכספים המיועדים לצרכי הקטינים.

לבד מכך סבור המשיב כי פסק דינו של בית המשפט, אשר דחה את תביעתו להפחתת מזונות שגוי באופן מהותי כפי שפורט בערעורו שלו.

ערעור המשיב (עמ"ש 17-11-2314)

16. שגה בית המשפט בקביעתו כי לא חל שינוי מהותי בהשתכרותו והכנסותיו של המשיב. בית המשפט התעלם מכך שהמשיב אינו מושך כלל משכורת בשל מצב העסק, התעלם כי העסק חב למעלה ממיליון ₪ ובכלל התעלם מכך שבה בשעה שהמערערת חיה ברווחה כלכלית והמשיב אינו יכול לדאוג כלל לכלכלתו שלו ובוודאי שאין בידו די לכלכלת הקטינים.

כך שגה בית המשפט בכך שלא התייחס כלל לשינוי המהותי בצרכי הקטינים מאז שנחתם ההסכם וההוצאות הרבות שאינן קיימות עוד ובכלל זה נחסכה עלות סייעת אחת מבין שתי הסייעות שנדרשו לקטין, בוטל אחד החוגים וכן בוטל צהרון לאחד הקטינים, כל אלו מהווים יחדיו חסכון והפחתה משמעותיים בצרכי הקטינים ואולם בית המשפט בפסק דינו כלל לא התייחס לטענות אלו ולא הבהיר מדוע שינוי הצרכים אינו מהווה שינוי נסיבות מהותי.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"ש 17-10-62263 ל. נ' ק.

עמ"ש 17-11-2314 ק. נ' ל.

17. עוד טוען המשיב כי על ערכאת הערעור להחיל את ההלכה החדשה שנקבעה
בבע"מ 919/15, אשר ניתן אחר מתן פסק דינו של בית משפט קמא, או, למצער,
להחזיר התיק לבית משפט קמא על מנת שיישם את ההלכה החדשה אשר מהווה
שינוי נסיבות בפני עצמה במיוחד בהתחשב בכך שחלוקת הזמן ההורי בין הצדדים
כמעט זהה. לטענת ב"כ המשיב יש להחיל את ההלכה אף רטרואקטיבית שאם לא כן
תיווצר פגיעה משמעותית בעקרון השוויון ויווצרו שתי קבוצות של אבות - האחת עם
נטל מזונות כבד מנשוא והשנייה המשוחררת מנטל זה.
18. לבסוף טוען המשיב כי שגה בית משפט קמא בכך שלא קבע כי על האם
לעשות שימוש בקצבת הנכות של הבן א. לכלל צרכיו וככל שקיימת יתרה יש לקזז
מאותה יתרה את הסך שנועד לתשלום המזונות בכללותו, והסתפק בקיזוז היתרה
מההוצאות החריגות של הקטין בלבד. כיוון שהקצבה מהווה מקור פרנסה לקטין הרי
שע"פ חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, יש להביאה בחשבון בפסיקת
המזונות.
19. המערערת טוענת, מאידך, כי אין מקום לטענות המשיב נוכח העובדה שבית
המשפט בחן את כלל טענות המשיב ומצא כי לא הוכח שינוי נסיבות מהותי המצדיק
את שינוי המזונות. בית המשפט לא התעלם מטענות המשיב באשר להפחתת צרכי
הקטינים וראיה לדבר כי ציין ופירט אותן בפסק דינו, ואולם לא מצא כי ראיות אלו
הוכחו. קביעת בית המשפט מתיישבת עם הפסיקה המבהירה כי יש לראות בהסכם
הגירושין חטיבה אחת אשר שינוי רכיב אחד בלבד בו מפיר את האיזון של כלל
הוראותיו, מה גם שלא ניתן לבחון בשלב זה את כלל הנימוקים שהביאו את הצדדים
לחתום על ההסכם בכללותו ככזה.
- כך גם אין כל שינוי נסיבות הנוגע לשינוי משמורת או חלוקת זמן הורי שכן המשמורת
בקטינים נתונה לאם גם כיום, כפי שהיה במועד חתימת הסכם הגירושין, ואף חלוקת
הזמן ההורי עם הקטינים נותרה בדומה לזו שנהגה בעת חתימת ההסכם.
20. עוד מוסיפה וטוענת המערערת כי אין מקום לטענות המשיב בכל הקשור
להחלת בע"מ 919/15 על המקרה הנדון, מאחר וההלכה ניתנה ביום 19.7.17 ופסק
דינו של בית משפט קמא הדוחה את הטענה לשינוי נסיבות ניתן ביום 15.6.17, כאשר

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"ש 62263-10-17 ל. נ' ק.

עמ"ש 2314-11-17 ק. נ' ל.

1 פסק הדין המאשר את הסכם הגירושין ובכלל זה את שיעור המזונות ניתן כבר ביום
2 26.1.15, ועל פי הפסיקה, ניתן להחיל הלכה חדשה רטרואקטיבית, אך ורק על תיקים
3 תלויים ועומדים.

דיון והכרעה

4
5
6
7 להלן נדון בערעורי הצדדים וטענותיהם. נפתח ונדון תחילה דווקא בערעורו של
8 המשיב ובטענתו לעניין החלת הלכת בע"מ 919/15 על הנדון, כיוון שלדיון בסוגיה זו
9 תהא השלכה לגבי כלל הנטען בערעורי הצדדים, הכל כפי שיפורט להלן –
10 האם מהווה שינוי ההלכה בבע"מ 919/15 שינוי נסיבות מהותי המצדיק בחינת שיעורי מזונות
11 שנקבעו או הוסכמו קודם לנתינתה ?

12
13 21. כאמור, ביום 19.7.17 באה לעולם הלכת 919/15 שעיקרה קריאה שונה בדין
14 העברי ובפרשנותו הנוהגת בכל הקשור לחיוב אב יהודי במזונות ילדיו הקטינים
15 בגילאי 6 עד 15. ע"פ הלכה זו חיוב הורים במזונות ילדיהם לא יוטל בהכרח על האב
16 אלא על ההורים יחדיו בהתייחס ליכולתם הכלכלית ואופן חלוקת האחריות ההורית
17 ביניהם. אומנם פסק הדין דן בקטינים המצויים במשמורת משותפת של הוריהם
18 ואולם נראה כי השלכותיו רחבות יותר ומתייחסות אף לחיובי מזונות במשמורת
19 שאינה משותפת ואף כאשר הסדרי הראיה אינם שווים או דומים (לסוגיות השונות
20 שמעורר פסק הדין בעניין 919/15 ראו בפסקי הדין המקיפים של כב' סגה"נ הש' א.
21 זגורי בתמ"ש (נצ') 46640-01-15 ק.ו. נ' ש.ו. (2017); וכב' סגה"נ הש' נ. פישר בתלה"מ
22 (ראשון לציון) 7531-05-17 - פלונית נ' פלוני, (2017)).

23
24 עלינו לבחון, אפוא, האם תחולתה של הלכה זו היא רטרואקטיבית וזאת אף בהתייחס
25 לכך שבסוגיית המזונות, להבדיל מסוגיות אחרות, פסק הדין אינו סופי ואין בו
26 כשלעצמו להוות מחסום מוחלט מדיון נוסף כאשר מוכח שינוי נסיבות מהותי מאז
27 מתן פסק הדין, ובמילים אחרות – האם עצם חידושה ההלכתי של הלכת 919/15
28 מהווה שינוי נסיבות מהותי המצדיק דיון מחודש בשיעור חיוב המזונות.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"ש 62263-10-17 ל. נ' ק.

עמ"ש 2314-11-17 ק. נ' ל.

1 במסגרת דיון זה עלינו לתת את הדעת, בין השאר, לכך שקיימת נפקות עובדתית
2 ונסיבתית בין פסק דין למזונות שניתן אחר הכרעה שיפוטית לבין פסק דין המאשר
3 את הסכמת הצדדים באשר לשיעור המזונות ובין פסק דין שאישר הסכמה כוללת של
4 הצדדים במסגרת הסכם גירושין הכוללת אף הסכמה לעניין שיעור המזונות, כבעניין
5 דנן.

6 22. מיד נאמר - רוב רובם של שופטי בית המשפט לענייני משפחה סברו כי אין
7 תחולה רטרואקטיבית להלכת 919/15 ביחס לפסקי דין חלוטים למזונות שניתנו עובר
8 לאותה הלכה. אותן ערכאות הבהירו כי אין מקום להחלת ההלכה החדשה כאשר
9 עסקינן בהסכם גירושין הכולל הסכמות לעניין מזונות הצדדים. גישה זו נבעה הן מתוך
10 הרצון לשמור על חופש החוזים וההנחה כי הצדדים בעת הסכמתם ידעו כי אפשר הוא
11 שהדין ישתנה, הן בשל כך שהסכם גירושין הוא הסכם מורכב הכולל הסכמות רבות
12 ושוונות אשר האחת תלויה בשנייה ובמרחק הזמן לא ניתן לבודד כל הסכמה והסכמה
13 והסיבה שהביאה לגיבושה בדרך כזו או אחרת והן בשל החשיבות בשמירה על יציבות
14 משפטית (ראו – תמ"ש 29329-07-16 ג. ואח' נ' ג', (2017) מפי כב' הש' ארז שני; תמ"ש
15 (י-ם) 51305-01-16 נ.ש. נ' ח.ש. (2018) ותלה"מ (י-ם) 13751-02-17 ל.כ. נ' מ.ב.ה. (2018)
16 שניהם מפי כב' הש' פליקס גורודצקי; תלה"מ (ת"א) 19775-08-17 ב.ש. נ' י.ש. (2018)
17 מפי כב' הש' שמואל בן יוסף; תמ"ש (פ"ת) 61453-06-13 פלוני נ' פלונית (2017) מפי כב'
18 הש' איילת גולן תבורי; תמ"ש 8390-10-17 פלוני נ. פלונית (2018) כב' השופטת ח.
19 שירה; תמ"ש (חי') 29972-07-16 ד.ס. נ' ש.ס. (2018) מפי כב' הש' ענבל קצב – קרן ועוד
20 רבים אחרים).

21

22 23. בד בבד הובהר ע"י ערכאות הערעור המחוזיות כי כל עוד פסק הדין למזונות
23 אינו חלוט, היינו, אף שניתן קודם הלכת 919/15 עדיין עומד ערעור בעניינו, די בכך על
24 מנת שערכאת הערעור תורה על החזרת הדיון לערכאה הדיונית לצורך בירור השלכת
25 הלכת 919/15 על נסיבות הנדון ויישומה (ראו לעניין זה - עמ"ש (ת"א) 33549-04-16
26 פלוני נ' פלונית (2017); עמ"ש (ת"א) 14612-10-16, פ.ב. נ' א.ב. (2017)).

27

28 24. דיעה אחרת בסוגיה זו הושמעה ע"י כב' הש' עובד אליאס מבית המשפט
29 לענייני משפחה בפ"ת בתמ"ש (פ"ת) 4542-03-16 א. נ' ב. (2018), אשר סבר כי הלכת

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"ש 17-10-62263 ל. נ' ק.

עמ"ש 17-11-2314 ק. נ' ל.

1 919/15 מהווה באופן קטגורי ומוחלט שינוי נסיבות מהותי המצדיק כשלעצמו את
2 בחינת שיעור המזונות מחדש וזאת בין אם המזונות נקבעו בהסכם ובין אם בפסק דין
3 (לסקירה מעמיקה של כלל פסקי הדין בסוגיה ראו פסק דינו המקיף של כב' סגה"נ הש'
4 א. זגורי בתלה"מ 10726-05-18 א.ק.נ. נ.ק. (2018).

5 וכך קובע כב' הש' אליאס בפסק דינו-

6 "...לא נכון לומר כי "בע"מ 919/15 חל על תיקים שהסתיימו"
7 אלא נכון יותר לומר כי "ככל שתיק שהסתיים בו הדיון מגיע
8 לבית המשפט בתביעה לשינוי המזונות בשל שינוי נסיבות של
9 דין חדש שחל, יש להידרש לו ובמקרים מסויימים יכולה נסיבה
10 זו בלבד להביא לשינוי בשיעור המזונות". בע"מ 919/15 לא חל,
11 איפוא, על תיקים שהסתיימו מכח תחולה רטרואספקטיבית של
12 דין חדש על עניינים שהסתיימו, אלא הוא חל מכח היותו,
13 לכשעצמו, שינוי נסיבות המצדיק שינוי בשיעור המזונות, ועפ"י
14 הכללים הרגילים הנהוגים לעניין שינוי נסיבות" (סעיף 24ח'
15 לפסק הדין).

16 לטעמו של כב' הש' אליאס יש להעדיף את עקרון השוויון על עקרון סופיות הדיון ועל
17 עקרון ההסתמכות וכיבוד ההסכמים, ומכל מקום, שומה על בית המשפט לבחון
18 בנסיבות העניין המובא לפניו מה טיבה של ההסכמה עליה הגיעו הצדדים ואפשר כי
19 בנסיבות מסוימות ימצא בית המשפט כי אכן יש בהסכמה החוזית לדחות את עצם
20 שינוי הנסיבות ההלכתי. כך, אם יוכח, כדוגמה, כי היו בין הצדדים ויתורים נוספים
21 ואחרים אשר שקלולם הביא להסכמה הנוגעת לשיעור המזונות וכי ערכם של ויתורים
22 אלו יש בו לדחות ממידת הצדק וההגינות או מתוך כלל הכיבוד החוזי את עצם שינוי
23 שיעור המזונות.

24 25. בפסיקות אחרות של הערכאות הדיוניות הוצעה דרך ביניים לפיה בחינת
25 השינוי העובדתי תהא במסגרת רחבה יותר תוך הורדת הרף הראייתי להוכחת השינוי
26 ובהקלה בדרישות באשר למהותו של אותו שינוי נסיבות (תלה"מ (קר') 18283-10-17
27 פלוני נ' אלמונית, (2018) (מפי כב' הש' ניצן סילמן); תלה"מ 10726-05-18 הנ"ל וכן ראו
28 גישה של כב' הש' תמר סנונית פורר בתלה"מ (ת"א) 38034-09-17 פלוני נ' פלונית,
29 (2018)).

30
31 כב' סגה"נ הש' א. זגורי בתלה"מ 10726-05-18 הנ"ל, מוסיף ומציע להבחין בין חיוב
32 מזונות שהורתו בפסק דין שניתן קודם להלכת 919/15 או בהסכם שעניינו קביעת

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"ש 62263-10-17 ל. נ' ק.

עמ"ש 2314-11-17 ל. נ' ל.

1 שיעור המזונות בלבד, לבין מזונות שנקבעו בהסכם גירושין או הסכם יחסי ממון כולל.
2 לגבי מזונות שנקבעו בפסק דין מחזיק כב' הש' זגורי בעמדתו של כב' הש' אליאס
3 לפיה הלכת 919/15 כשלעצמה מהווה שינוי נסיבות מהותי המצדיק התערבות בשיעור
4 המזונות שכן לטעמו שיקולי הצדק והשוויון גוברים על שיקולים מערכתיים כגון חשש
5 מפני הצפת בתי המשפט בתביעות להפחתת וביטול מזונות. מאידך, במזונות שנקבעו
6 בהסכם גירושין כולל אין לראות בהלכת 919/15 כשלעצמה משום "שינוי נסיבות"
7 והמבקש לשנות את שיעור המזונות המוסכם יידרש להוכיח ראשית דבר שינוי נסיבות
8 מהותי ועובדתי (כמשמעות דיבור זה בפסיקה), בנוסף יהא עליו לעמוד בתנאי מקדמי
9 נוסף והוא קיומו של תום לב בהגשת התביעה ונכונות לקחת חלק פעיל באחריות
10 הורית משותפת לילדים ולא רק רצון להשתמט מתשלום מזונות.

11 ראוי להוסיף ולהעיר כי כלל הפסיקות שהבאנו לעיל הן פסיקות מהערכאה הדיונית
12 הראשונה ואפשר שעל חלקן אף הוגש ערעור שטרם התברר.

13 26. כיוון שהעניין המונח לפנינו עוסק במזונות שנקבעו בהסכם גירושין כולל,
14 נמקד את המסקנות והקביעה לעניין זה, ולעניין זה בלבד, כאשר את בחינת השלכת
15 הלכת 919/15 על מזונות שנקבעו בפסק דין או בהסכם שעניינו מזונות בלבד נותר
16 למועד אחר ככל שנידרש לכך.

17
18 מתוך שלל הדעות שהובעו בערכאות הדיוניות בסוגיה הנ"ל, אנו סבורים כי בכל
19 הקשור לשינוי שיעור מזונות שהוסכם בהסכם גירושין כולל, יש לילך בדרך הביניים
20 אשר עיקרה הוא כי אך ורק אם יוכח שינוי נסיבות עובדתי יידרש בית המשפט
21 לבחינת שיעור המזונות ובכלל זה יבחן את השלכותיה של הלכת 919/15 על שיעורם.

22 זאת ועוד, אנו סבורים, כעמדת כב' השופטים סילמן וזגורי, כי בנסיבות אלו יהא זה
23 ראוי לבחון את שאלת שינוי הנסיבות בעין פחות ביקורתית, המאפשרת התערבות
24 בשיעור המזונות גם בשינויים עובדתיים המהותיים פחות מאלו שנדרשו עד כה לצורך
25 הוכחת שינוי נסיבות המצדיק התערבות בסכום מזונות מוסכם.

26 מובן הדבר, כי יהא על בית המשפט להקפיד, כגישתו של כב' הש' זגורי, שלא יכנסו
27 תחת אצטלת "שינוי הנסיבות" טענות שהורתן במניפולציות של מי מבני הזוג
28 והתנהלות חסרת תום לב מצדו (כדוגמת הפחתת השתכרות מטעמים התלויים

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"ש 17-10-62263 ל. נ' ק.

עמ"ש 17-11-2314 ק. נ' ל.

1 במבקש, הרחבת ימי השהייה עם הקטינים אך מאידך הותרת מלוא האחריות והטיפול
2 המשמעותי בקטינים בידי בן הזוג השני וכיוצ"ב).

3
4 27. להלן יוצגו הטעמים לעמדתנו זו –

5
6 נקדים ונאמר, בית המשפט העליון עצמו לא קבע, במסגרת פסק הדין בעניין 919/15
7 ובפסקי דין אחרים בעניין, האם בהלכה שיצאה תחת ידו יש משום שינוי נסיבות
8 המצדיק כשלעצמו התערבות בפסק דין או הסכמות באשר לשיעור המזונות שניתנו
9 קודם הלכת 919/15, ולמעשה הותיר שאלה זו לבחינה ולפסיקה של הערכאות
10 הנמוכות. כך מצאנו את דבריו של כב' הש' ע. פוגלמן בבע"מ 395/16 - פלוני נ' פלונית,
11 (2016) שניתן קודם שניתן פסק הדין בעניין 919/15 ובשעה שבית המשפט העליון
12 עמד עדיין על המדוכה בעניינו -

13 "פסיקת מזונות לעולם אינה סופית, והיא תלויה בשינויים
14 בנסיבות החיים... ברי כי ככל שלאחר מתן פסק הדין בבע"מ
15 919/15 יסבור המבקש כי השתנו הנסיבות במידה המצדיקה
16 בחינה מחדש של דמי המזונות, פתוחה לפניו הדרך שבדין"

17
18 דברים ברוח דומה מצאנו בבע"מ 1655/16 - פלוני נ' פלוני, (2016) מפי כב' הש' מ.
19 מזוז; ולאחרונה בעמ 4762/18 - פלוני נ' פלוני, (2018) גם הוא מפי כב' הש' ע. פוגלמן.

20 28. אכן, על דרך הכלל, הלכה חדשה חלה ממועד הינתנה ואילך ובכלל זה יחסו
21 תחת תחולתה אף עניינים שהדיון בהם החל קודם הינתנה ואולם טרם הסתיימו
22 בפסק דין חלוט. כך מצאנו בעניין סולל ובונה (רע"א 8925/04 סולל בונה בניין ותשתיות
23 בע"מ נ' עזבון המנוח אחמד עבד אלחמיד ז"ל (2006)) אשר דן בשאלת תחולתה
24 הרטרואקטיבית של הלכת "השנים האבודות". וכך נאמר מפי כב' הנשיא ברק –

25
26 "עד כמה שהפעלתה הרטרואקטיבית של פרשת אטינגר פוגעת
27 באינטרס ההסתמכות, יש להיזקק לדינים הכלליים המגינים על
28 אינטרס זה, כדי למצוא בהם תרופה. על כן יש לאפשר לצדדים
29 בערכאה הדיונית - אשר הגישו כתבי בית-דין לפני פרשת אטינגר
30 - לתקן אותם בעקבות אותה פרשה. כן יש לאפשר להעלות

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"ש 62263-10-17 ל. נ' ק.

עמ"ש 2314-11-17 ק. נ' ל.

1 טענות בעניין זה במסגרת הערעור, כל עוד פסק הדין לא הפך
2 לסופי" (פסקה 26).

3
4 וכדברי כב' השופטת נאור (כתוארה אז) באותו עניין –

5 "בעניין זה, גם אני סבורה, כמו כל חברי, שראוי להחיל את
6 הלכת אטינגר רטרואקטיבית על תיקים התלויים ועומדים
7 בערכאות השיפוט. הלכת אטינגר לא באה לעולם בחטף ורוחה
8 ריחפה על פני הליכים משפטיים זמן רב לפני שניתנה. צדדים
9 רבים ביקשו לתקן כתבי תביעה ולטעון כי זכאים הם לפיצוי בגין
10 השנים האבודות עוד בטרם באה הלכת אטינגר לעולם. תיקים
11 רבים, בכל הערכאות, המתינו לסיום ההתדיינות בהלכת אטינגר,
12 ואין זה ראוי שעזבון אטינגר יהיה היחיד הזוכה משינוי ההלכה.
13 מעבר לכך, וכפי שציין חברי המשנה לנשיא חשין, להלכת אטינגר
14 עצמה רבה, ובצדק רב קרא חברי השופט ריבלין בפסק דינו
15 בפרשת אטינגר, לפסוק פיצוי בגין "השנים האבודות" (פסקה 3).

16
17 כ"הלכת השנים האבודות" גם "הלכת המזונות השוויוניים" "לא באה לעולם בחטף
18 ורוחה ריחפה על פני הליכים משפטיים זמן רב לפני שניתנה" מתוך שכך הובהר,
19 כאמור, ע"י הערכאות המחוזיות, כי פסק דין בעניין מזונות שניתן קודם להלכת
20 919/15 אך ערעור בעניינו הוגש ובא לדיון לפני ערכאת הערעור אחר שניתנה הלכת
21 919/15, אינו פסק דין חלוט וראוי על דרך הכלל כי יוחזר לערכאה הדיונית על מנת
22 שזו תבחן את יישום ההלכה החדשה בנסיבותיו (וראו לעניין זה - עמ"ש (ת"א) 33549-
23 04-16 ה"ל; עמ"ש (ת"א) 14612-10-16, ה"ל).

24
25 29. אלא שבכך לא די, שהרי יש לתת את הדעת ביחס לפסקי דין בסוגיית המזונות
26 אשר כבר הפכו לחלוטים קודם לקביעת ההלכה בבע"מ 919/15. כאן נדרשים אנו
27 לעניין נוסף – אין חלוטו של פסק דין למזונות כחלוטו של פסק דין "רגיל". על דרך
28 הכלל, כאשר עסקינן בפסק דין אשר ניתן בסוגיה כללית, הרי שעם מתן פסק הדין
29 ומיצוי הליכי הערעור בעניינו הופך פסק הדין לחלוט גם אם ימצא כי לבין לבין השתנו
30 נסיבותיו. לא כן כאשר עסקינן בפסקי דין שעניינם מזונות ומשמורת, בעניינים אלו
31 לעולם ישוב בית המשפט וידון ככל שימצא כי חל שינוי נסיבות מהותי בין אותן

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"ש 17-10-62263 ל. נ' ק.

עמ"ש 17-11-2314 ק. נ' ל.

1 נסיבות שהיו בעת מתן פסק הדין לנסיבות העכשוויות, וכלשונו של הש' לנדוי בע"א
2 135/80 בכור נ. בכור (1982)-

3 "פסיקת מזונות היא מתחומי המשפט שאין בהם סופיות,
4 ובשינוי נסיבות ניתן לעתור לשינוי בהם " (וכן ראו לעניין זה-
5 ע"א 363/81 פייגה נ' פייגה, (1982); ע"א 177/81 גלעדי נ' גלעדי
6 (1982); ע"א 522/83 מבורך נ' מבורך (1984))

7

8 אשר לשינוי הנסיבות הנדרש לצורך התערבות בשיעור מזונות פסוק הובהר בפסיקה
9 כי עסקינן בשינוי ממשי אשר לא ניתן היה לצפותו או לשערו בעת פסיקת המזונות,
10 כך נקבע כי נקודת המוצא לקביעה אם חל שינוי נסיבות מהותי, הוא המצב אשר שרר
11 בעת פסיקת המזונות המקוריים, ועל הטוען לשינוי נסיבות להוכיח את המצב ששרר
12 בעבר בעת מתן פסק הדין, וכן עליו להצביע על השינוי שחל מאז (ראו - ענין פייגה
13 ועניין גלעדי הנ"ל).

14 בע"א 442/83 קס נ' קס (1984) הובהר כי לצורך שינוי חיוב המזונות על הטוען לשינוי
15 להוכיח שלושה תנאים מצטברים: המצב ששרר בעבר; השינוי המהותי שחל מני אז;
16 וכי לא יהיה זה צודק להשאיר פסק הדין על כנו (וראו לעניין זה גם בפסק דינו של כב'
17 הש' א. רובינשטיין בעמ 3432-09 - פלוני נ' פלונית, (2009)).

18

19 30. לכאורה אם כן, תכונתו המיוחדת של פסק הדין בעניין מזונות מאפשרת אף
20 את פתיחתו במקרה של נסיבות שהורתן בשינוי משמעותי בהלכה בסוגיית אופן
21 פסיקת המזונות – עניין המשליך באופן ישיר על שיעורן. אלא שניתן לטעון מנגד,
22 בהתייחס לפסיקה הנזכרת לעיל, כי שינוי הנסיבות הנדרש בפסיקה הוא דווקא שינוי
23 נסיבות פרטני הנוגע באופן ישיר לצדדים עצמם או לילדיהם, זאת להבדיל משינוי
24 כללי וחיצוני לצדדים דוגמת שינוי בהלכה הנוהגת, שעניינו בשינוי המתייחס לכלל
25 הציבור ולא באופן ישיר לצדדים המתדיינים. ועוד עומד בנדון, כנגד הגישה המבקשת
26 לראות בשינוי הלכה שינוי נסיבות המצדיק את שינוי המזונות, עקרון חופש החוזים
27 שבבסיסו החופש הנתון לצדדים להגיע להסכמות שונות תוך שקלול עובדות והנחות
28 שונות ובכלל זה שינוי הלכה אפשרי, ובענייננו עת עסקינן בהסכמה המהווה חלק
29 ממכלול הסכמות רכושיות ואחרות ניתן לטעון כי שינוי רכיב אחד מבין כלל

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"ש 17-10-62263 ל. נ' ק.

עמ"ש 17-11-2314 ק. נ' ל.

1 ההסכמות אליהם הגיעו הצדדים יש בו להפר את האיזון שביקשו הם עצמם ליצור
2 במכלול ההסכמות.

3
4 31. ואכן בכל הקשור לשינוי שיעור מזונות אשר הוסכם בהסכם גירושין כולל,
5 הובהר בפסיקה, כאמור, כי נדרשת מידה רבה של זהירות קודם שיתערב בית המשפט
6 בשיעור המזונות המוסכם וזאת גם אם הוכח לכאורה שינוי נסיבות כזה או אחר.
7 קביעה זו הורתה בייחודו של הסכם הגירושין ככזה המשקלל ומאזן בין הסכמות
8 שונות של בני הזוג בעניינים שונים, כאשר חלקם אף אינם נזכרים מפורשות בהסכם
9 דוגמת עצם ההיעתרות לגירושין, אך השפיעו על המארג הכולל של הסכמות הצדדים
10 כפי שמצאו לנכון לקובען בגדר הסכם הגירושין ביניהם. כך מצאנו את דברי בית
11 המשפט בעניין שטיין –

12 "הסכם גירושין הוא בדרך כלל בגדר הסדר כולל של נקודות רבות
13 שבמחלוקת ויש לבחון אותו כשלמות אחת; יש לנסות ולהקנות
14 לו יציבות ואמינות כדי לטפח הסדרים מוסכמים בין בני זוג
15 שנפלה ביניהם מחלוקת שאינה ניתנת ליישוב, אחרת לא יהיה
16 ערך להסכם גירושין וכל הסכם יהיה רק שלב ביניים עד לפניה
17 חוזרת לבית המשפט" (ע"א 4515/92 שטיין נ' שטיין, (1994).

18
19 ובהתייחסות ישירה להסכמות באשר לשיעור המזונות בהסכם גירושין כולל, הובהר
20 ע"י בית המשפט העליון בבג"צ 4407/12 פלוני נ' בית הדין הרבני הגדול, (2013) -

21 "מזונות הילדים כחלק בלתי נפרד מהמערך הכולל של ההסדר:
22 קשה לבודד את עניינם של הקטינים, ובעיקר את נושא מזונות
23 הקטינים, מכלל נושאים הרכושיים והממוניים שבהסכם
24 הגירושין. הסכם הגירושין הוא מעשה רקמה עדינה, שמזונות
25 הילדים הוא אחד החוטים המרכזיים בו. אם פרמת חוט זה,
26 נמצאת מפר את מערכת האיזונים שבבסיס ההסכם....מכאן,
27 שהפרדה בין מזונות הילדים לבין מכלול הנושאים בהסכם
28 הגירושין, היא לעיתים קרובות הפרדה מלאכותית" (סעיף 17
29 לפסק דינו של כב' השופט עמית)

30
31 32. ואם כן, על המאזניים אנו מוצאים בצד אחד הן את עקרון סופיות הדיון, הן
32 את עקרון חופש ההתקשרות החוזית והן את הקושי לעמוד ולשמור על מערכת

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"ש 62263-10-17 ל. נ' ק.

עמ"ש 2314-11-17 ל. נ' ל.

1 האיזונים שבנו הצדדים במסגרתו הכוללת של הסכם הגירושין כל אלו ניצבים אל מול
2 שיקולי שיוויון וצדק רוחביים (אי יצירת אבות מדור א ומדור ב' וכיוצ"ב), השיקולים
3 משני צדי המאזניים שניהם חשובים ונכבדים וראוי לאזן ביניהם. ניתן לומר ששוב
4 "מתקוטטים" בענייננו אותם קטבים ידועים העומדים בבסיסו של המשפט – "האמת"
5 וה"ציב" - מצד אחד דורשת האמת את ישומו של עקרון השיוויון על כלל הנושאים
6 בחובת המזונות ואין זה משנה אם חבותם נוצרה קודם לשינוי ההלכה או לאחריה –
7 מעת שזו השתנתה באופן כה מהותי יש להחיל דין אחד לכולם, ומנגד עומד "הציב"
8 המבקש לשמור על היציבות החוזית על הסכמות אליהן הגיעו צדדים בדחילו ורחימו
9 ובוודאי אלו שבאו במסגרתו של הסכם גירושין כולל כאשר כל צד ערך ויתורים כאלה
10 ואחרים על מנת להשיג הסכמות כאלו ואחרות, כך גם נדרשים אנו לשמור על
11 "יציבות" הסכם הגירושין ולא לגרור את כלל התאים המשפחתיים שבאו לכדי הסכם
12 קודם להלכת 919/15, לסערה חדשה הקוראת להם לשוב ולפתוח את ההסכמות אליהן
13 הגיעו ועימן הסכינו לאורך הימים עד שבאה ההלכה החדשה לעולם.

14 כאמור, מעת שאלו פני הדברים ראוי למצוא דרך אמצע מאזנת אשר תפשר בין
15 הקטבים.

16 33. לסברתנו, דרך הביניים אשר ראוי יהיה להלך בה בנסיבות אלו בהן נקבעו
17 המזונות בהסכמה בין הצדדים במסגרתו של הסכם גירושין כולל, היא כי לצורך שינויי
18 המזונות המוסכמים יהא צורך להוכיח ראשית דבר שינוי נסיבות עובדת, אך ורק אם
19 יוכח שינוי שכזה שומה יהא על בית המשפט להעריך ולשקול את מצב הדברים לאור
20 המצב המשפטי הקיים כיום, היינו לרבות השפעתה של הלכת 919/15 על שיעור
21 המזונות אותו ראוי לקבוע. זאת ועוד – כאמור לעיל, אנו סבורים, כי נוכח השינוי
22 העצום שהביאה בכנפיה הלכת 919/15 יהא ראוי כי בית המשפט יבחן את סוגיית
23 שינוי הנסיבות העובדתית בעין מקילה יותר ופחות קפדנית מזו שנהוג היה עד כה ע"פ
24 פסיקת בתי המשפט בעניין פייגה ובעניין גלעדי הנ"ל.

25 בדרך המוצעת נמנע מפתיחת השער לכלל המתדיינים אשר הגיעו להסכמות כוללות
26 ולהסכם גירושין מספק מבחינתם ונייחד את הדיון באלו אשר מצבם אכן השתנה
27 לרעה באופן ממשי ושינוי ההלכה, לצד שינוי הנסיבות העובדתית בעניינם, יכול להיות
28 רלבנטי עבורם.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"ש 17-10-62263 ל. נ' ק.

עמ"ש 17-11-2314 ק. נ' ל.

1 בקביעת איזון זה הבאנו בחשבון, כי הסכם גירושין הינו חוזה מסוג מיוחד, רגיש
2 שברגישים, הן מכיוון שנכרת בנסיבות מיוחדות של פרידת הצדדים זה מזו, והן נוכח
3 היותו חוזה ארוך שנים אשר אמור לכסות מצב דברים דינמי ומשתנה, הכולל
4 פרמטרים רבים של אי וודאות לעניין צורכי הילדים, משאבי ההורים ושינויי נסיבות
5 שונים כאלה ואחרים. דואליות זו של הסכם מחייב מחד לצד תוכנו הדינמי מאידך,
6 מחייבת לטעמנו יישום מאוזן גם בשאלה שעל הפרק בעניין תחולת הלכת 919/15.
7 אנו סבורים, כי גישה זו עולה בקנה אחד הן עם דיני החוזים הכלליים והן עם דיני
8 המשפחה והמטרה הכללית של טובת הקטינים הדורשת בין היתר מתן מענה הולם
9 ומאוזן ליכולות ההורים הגרושים.
10 יפים לעניין זה הדברים שנכתבו ע"י כב' הש' זגורי בעניין תלה"מ 18-05-10726 הנ"ל -

11 "שיקול אחר הוא ערעור היציבות בקרב משפחות בהן ההורים
12 גרושים. קבלת הגישה לפיה בע"מ 919/15 מהווה שינוי נסיבות
13 לכשעצמו ללא שינוי נסיבות עובדתי נוסף, בין אם קל ובין אם
14 משמעותי כפי שנפסק בעבר, כמותה כאמירה שיפוטית לכלל
15 ציבור בני הזוג שנפרדו בישראל – אוצו רוצו להגיש תביעות
16 לביטול והפחתת חיובים במזונות. קריאה ואמירה שיפוטית שכזו
17 היא בבחינת זעזוע של משפחות רבות שסיימו עניינן (לעתיים
18 באופן סוער) זה מכבר "ולא זקוקות" לזעזוע וסערה נוספים.
19 קריאה שכזו מערערת לחלוטין את היציבות בחיי משפחות
20 שנפרדו והסתגלו לתאי משפחה חדשים נפרדים. יש לחשוב על
21 ההשלכות השליליות שיש לכל סכסוך משפחתי והסלמה ביחסים
22 בין הורים על ילדיהם. לתביעות מסוג זה אין השלכה חיובית
23 בדרך כלל"

24
25 34. יודגש, כי אף לאור קביעה זו, לא כל שינוי נסיבות עובדתי יגרור מיד קבלת
26 התביעה להפחתת המזונות תוך בחינת יישומה של הלכת 919/15, ובתי המשפט
27 ידרשו לנקוט זהירות יתירה בבחינת תובענות שעניינן הפחתת מזונות שנקבעו
28 בהסכם גירושין כולל, שמא מבקש המבקש להתלות באילנה של הלכת 919/15 שלא
29 בתום לב אף ששינוי הנסיבות זניח ואינו אמיתי ושעה שחיוב המזונות הקיים אינו
30 פוגע כלכלית באופן ממשי בבן הזוג המשלם מזונות.

31 אף לעניין זה אנו מסכימים עם דברי כב' הש' זגורי בעניין תלה"מ 18-05-10726 הנ"ל -

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"ש 62263-10-17 ל. נ' ק.

עמ"ש 2314-11-17 ל. נ' ל.

1 "...במקרה של תביעה להפחתת מזונות לאחר שאלה נקבעו
2 בהסכם הכולל איזונים רכושיים ואחרים יש להוסיף "דלת" לפני
3 הכניסה "בשביל הזהב". "דלת תם הלב". להיכנס בדלת זו יוכלו
4 רק אבות תמי לב שאכן מעוניינים בקיום הסדר אחריות הורית
5 משותפת, המקיימים הסדרי שהות נרחבים עם ילדיהם ולא מי
6 שאך מבקשים להקטין המזונות על בסיס הלכת 919/15 ואינם
7 יכולים להוכיח שינוי נסיבות מהותי בנוסף לאותה הלכה...
8 מבחינה מעשית, בהחלט רצוי לטעמי, במקרים שבהם עולים
9 הדברים כבר מכתבי הטענות, לשקול סילוק ומחיקה או דחייה
10 על הסף של תביעות להפחתת/ביטול מזונות מכוח הלכת 919/15
11 מקום שבית המשפט מתרשם, כי מדובר במניפולציה ובתביעה
12 חסרת תם לב או כאשר נובע מהם, כי האחריות ההורית
13 האמיתית נותרה לפתחה של האם ומדובר בהליך (שינוי זמני
14 שהות והגשת תביעה) לצרכי הפחתת מזונות בלבד ולא לצרכי
15 הבטחת סיפוק צרכי הילד כאשר הוא שווה אצל שני הצדדים
16 באופן שוויוני מהותי... "

17

18 35. אם נבוא לסכם הדברים – כאשר עסקינן בתביעה להפחתת מזונות שהוסכמו
19 במסגרת הסכם גירושין כולל, מטעמים של שינוי נסיבות, לא תשמש הלכת 919/15
20 כעילה יחידה לשינוי הנסיבות אלא אך ורק באם יוכח ראשית דבר, שינוי נסיבות
21 עובדתי אשר בית המשפט יסבור כי יש בו להצדיק את שינוי שיעור המזונות הוא
22 יוסיף ויבחן לצורך אומדנם גם את השפעת הלכת 919/15 על שיעור המזונות. בחינת
23 שינוי הנסיבות העובדתי תעשה, מחד, באופן קפדני פחות, ומאידך, תוך הקפדה על
24 דרישת תום ליבו של המבקש.

25

ומן הדין לנדון

26 36. בנדון מצא בית משפט קמא כי לא חל שינוי נסיבות מהותי המצדיק את
27 הפחתת המזונות עליהם הסכימו הצדדים במסגרת הסכם הגירושין. דא עקא, בית
28 המשפט מתייחס בפסק דינו אך ורק לסוגיית השתכרות הצדדים ויכולתם הכלכלית,
29 לגביה הוא מצא כי לא חל שינוי נסיבות מהותי ביחס למצב הקיים בעת חתימת
30 הסכם הגירושין, ואולם אין כל התייחסות בפסק הדין לטענות המשיב באשר להפחתת
31 הניכרת בצרכי הקטינים ובכלל זה – אי הידרשות לשתי סייעות והסתפקות בסייעת
32 אחת, ביטול צהרון לאחד הקטינים, ביטול חוג וכיוצ"ב. למעשה, פרט לעצם ציון
33 טענות המשיב, בית משפט קמא לא דן בהן, לא בחן אותן כדבעי, ולא הבהיר האם
34 הוא מקבלן מן הפן העובדתי וככל שכן מדוע יש/אין להוות שינוי נסיבות מהותי.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"ש 17-10-62263 ל. נ' ק.

עמ"ש 17-11-2314 ק. נ' ל.

1 מתוך שכך אין מנוס מהחזרת התיק לבית משפט קמא על מנת שיוסיף ויתייחס לכלל
2 טענות המשיב באשר לשינוי הנסיבות, לבד מהטענות הנוגעות להשתכרותו או כושר
3 השתכרותו, על מנת שיבחן האם יש בשינוי נסיבות אלו על מנת להוות עילה לשינוי
4 שיעור המזונות. ככל שימצא בית המשפט כי מתקיים שינוי נסיבות עובדתי שהורתו
5 בהפחתה ניכרת בצרכי הקטינים, יוסיף ויבחן אף את השלכת הלכת 919/15 על
6 שיעורם.

7 ודוק, אין בדברינו אלה משום הבעת דעה באשר לעצם קיומו של שינוי נסיבות
8 עובדתי בנדון המצדיק התערבות במזונות הקטינים, והסיבה להחזרת התיק לפתחה
9 של הערכאה הדיונית היא אך ורק בשל כך שלא הושלם הדיון בסוגיה זו כדבעי. בית
10 המשפט יהא רשאי לקבוע את הדרך הדיונית בה ינקוט - אם שמיעת טענות הצדדים
11 גרידא או קיום של ישיבת ראיות משלימה, על פי שיקול דעתו.

12 37. כיוון שאנו מחזירים התיק לדיון לבית משפט קמא אין מקום להכריע אף
13 בערעורה של המערערת שכן ערעורה זה תלוי במסקנות אליהן יגיע בית המשפט
14 בבחינתו המחודשת את טענות הצדדים. אם וככל שאחר שישלים בית המשפט את
15 פסק דינו ימצא מי מהצדדים להגיש ערעור על פסק הדין הסופי יהא רשאי לעשות כן.

16 38. סוף דבר – התיק יוחזר לבית משפט קמא על מנת שיוסיף ויבחן האמור בסע'
17 36 לעיל.

18 אין צו להוצאות ובשלב זה גם חיוב ההוצאות שנקבע ע"י בית משפט קמא בטל.
19 לעת עתה ועד למתן החלטה אחרת יעמוד חיוב המזונות החודשי על הסך אשר נקבע
20 בפסק דינו של בית משפט קמא מיום 15.6.17.

21 הערבוניות אשר הופקדו ע"י הצדדים יוחזרו לידיהם באמצעות בא כוחם.

22

23 39. ניתן לפרסום ללא שמות הצדדים.

24

25

26

ניתן היום, ח' תשרי תשע"ט, 17 ספטמבר 2018, בהעדר הצדדים.

27

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"ש 62263-10-17 ל. נ' ק.

עמ"ש 2314-11-17 ק. נ' ל.

1

אבי גורמן, שופט

שרון גלר, שופטת

צבי ויצמן, שופט

2